

Dialog

Handicap ingen hindring

Handlingsplan for handicappedes
it- og telebrug 2002

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

**Handicap ingen hindring
Handlingsplan for
handicappedes it- og telebrug
2002**

**Udgivet af:
Videnskabsministeriet**

**Ministeriet for Videnskab,
Teknologi og Udvikling
Bredgade 43
1260 København K
Telefon: 3392 9700
Telefax: 3332 3501**

**Publikationen udleveres gratis
så længe lager haves ved
henvendelse til:**

**IT- og Telestyrelsen,
danmark.dk
Telefon: 1881
sp@itst.dk
www.netboghandel.dk**

**Publikationen kan også hentes
på Videnskabsministeriets
hjemmeside: www.vtu.dk**

ISBN (internet): 87-91258-45-6

**Design (omslag):
2GD/2Graphic Design AS
og 1508 AS**

Tryk: K. Larsen & Søn A/S

Oplag: 2.000

ISBN: 87-91258-44-8

Handicap ingen hindring!

**Handlingsplan for handicappedes
it- og telebrug 2002**

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
December 2002

Forord	5
1 IT - NYTTIG TEKNOLOGI	9
2 MÅL OG NYE INITIATIVER	19
2.1 Handicappolitiske mål på it- og teleområdet	19
2.2 Nye initiativer	21
3 FOKUSOMRÅDER	29
3.1 Det universelle design	29
3.2 Tilgængelige offentlige arbejdspladser	32
3.3 Tilgængelig offentlig information	35
3.4 Sprogteknologi på dansk	39
3.5 Nye rammer på teleområdet	43
3.6 Det organisatoriske fundament	45

Bilag 1:

Udvalget vedrørende en ny handicap handlingsplan:

Handicap ingen hindring! 49

Bilag 2:

Kommissorium for udvalget til udarbejdelse af ny

handlingsplan for handicappede på it- og teleområdet 51

>

Informationsteknologi - og dermed it- og teleudviklingen skaber muligheder og udfordringer for forskellige handicapgrupper.

Muligheder fordi den nye teknologi kan anvendes til at kompensere for forskellige handicaps i form af moderne hjælpemidler. Udfordringer fordi det i stigende grad forudsættes, at vi kan kommunikere elektronisk og eksempelvis betjene os selv via hjemmesider, der ikke altid er tilgængelige for alle.

Regeringens it- og telepolitik tager udgangspunkt i, at markedsudviklingen skaber den bedste udvikling, men regeringen er samtidig opsat på, at alle skal have mulighed for at finde sig tilrette i det danske netværkssamfund. Det gælder for den enkelte dansker, virksomhederne, de offentlige myndigheder - og det gælder for grupper med særlige behov.

Derfor hedder regeringens it- og telepolitiske redegørelse fra i år „IT for alle - Danmarks fremtid“. Redegørelsen lancerer - blandt andre konkrete initiativer - denne handlingsplan for handicappede på it- og teleområdet.

Som udgangspunkt er det min opfattelse, at nye it- og teleredskaber, som det offentlige tager i anvendelse, skal være tilgængelige for alle. I de

---

tilfælde, hvor det af gode grunde ikke er muligt, skal der etableres alternative muligheder for tilgængelighed.

Et andet grundsyn er, at det ikke er realistisk, at vi vil opleve et samfund, hvor al it- og teleudvikling er præget af universelt design. Derfor er det nødvendigt, at målet om universelle løsninger suppleres med udviklingen af moderne, teknologiske hjælpemidler, der kan lette hverdagen for mennesker med forskellige handicaps.

Regeringens it- og telepolitik på handicapområdet hviler således både på en universel ambition og et støtteben.

Et tredje grundsyn er, at handicappedes adgang til netværkssamfundet ikke kommer af sig selv. Det kræver en stor indsats af den enkelte, omgangskredsen, de lokale offentlige myndigheder - og det kræver et særligt politisk fokus.

Derfor indeholder denne handlingsplan nogle mål for den it- og telepolitiske indsats på handicapområdet samt nogle konkrete initiativer, der bidrager til, at målene nås.

Handlingsplanen er fælles for it- og teleområdet. Den samler således alle aspekter af handicappedes adgang til netværkssamfundet.

I handlingsplanen er der lagt vægt på, at viden, rådgivning, opsøgende virksomhed og teknologiudvikling skal fremme de gode løsninger. Det skal ske i et tæt samarbejde med de relevante branche- og interesseorganisationer. Jeg ser det derfor som udtryk for en god start, at handicaporganisationerne og it- og telebranchen har bidraget både positivt og aktivt i udarbejdelsen af denne handlingsplan.

Opfølgning på initiativerne i handlingsplanen skal vise, om vi er på rette vej. Den hastige teknologiske udvikling vil sikkert i sig selv motivere til nye overvejelser og behov for justeringer. Men i første omgang skal handlingsplanen rydde hindringer af vejen for, at der opnås positive resultater i det europæiske handicapår 2003.

Helge Sander
*Minister for videnskab,
teknologi og udvikling
December 2002*

>

I 1993 tiltrådte Danmark FN's standardregler om lige muligheder for handicappede. Reglerne opstiller retningslinier for at sikre tilgængelighed for handicappede i samfundet. I reglerne hedder det blandt andet, at de tiltrådte lande skal sikre, at *„de nye edb styrede oplysnings- og service-systemer, der tilbydes den almene befolkning, enten gøres umiddelbart tilgængelige eller tilpasses, så de er tilgængelige for mennesker med handicap“*.

Meget har ændret sig på it-området siden 1993, hvor man ikke havde en anelse om internettets folkelige gennembrud, som eksempelvis betyder, at 76 procent af den danske befolkning i dag har adgang til internet fra enten hjem eller arbejdsplads, og 39 procent gør brug af deres internetadgang hver dag.

It-udviklingen har uden tvivl øget muligheden for at realisere et tilgængeligt samfund, hvor teknologien enten giver bred adgang eller sikrer en alternativ adgang for dem med særlige behov. E-læring, e-handel, digital forvaltning og de andre tilbud på internettet bliver i stigende grad en almindelig del af hverdagen for mange mennesker. Dermed forandrer it-mulighederne sig fra at være forbeholdt relativt få teknikentusiaster til at være allemandseje.

Den konvergens, det vil sige sammensmeltning af forskellige medier og teknologier, som mange efterspørger, er allerede en realitet. Fjernsyn og radio kan ses og høres på internettet. Nyhedsudsendelserne henviser dagligt til supplerende oplysninger på tv-stationens tekst-tv eller hjemmeside. Og rådhuset henviser i den automatiske telefonbetjening til yderligere oplysninger på kommunens hjemmeside.

Netværkssamfundet er over os, og Danmark er som en af verdens førende it-brugernationer nået langt i forhold til at anvende de muligheder, teknologien byder på.

Men jo mere vi baserer os på internetbaseret public service, digital forvaltning, fjernundervisning og elektronisk handel, jo vigtigere er det, at alle har en chance for at blive en del af det digitale univers - en del af netværket.

Selv om antallet af pc'er, internetforbindelser og mobiltelefoner er meget højt i Danmark, så er det også et faktum, at det ikke er alle, der kan eller vil gøre brug af de moderne værktøjer.

Det er vigtigt, at de værktøjer som udvikles i offentligt regi eller for offentlige midler kan anvendes af flest mulige - enten ved én universel

---

løsning eller ved flere løsninger, der imødekommer forskellige behov hos brugerne. Tilgængelige hjemmesider er eksempler på universelle løsninger. Digital tv og de kommende tredje generations mobiltelefoner kan være realistiske alternativer til kommunikation via pc'en. Det er vigtigt, at vi udnytter teknologien både i en universel retning for alle og i en støttende funktion, der tager udgangspunkt i den enkeltes ønsker og behov.

Tilgængelighed skal stå højt på den it-politiske dagsorden. I den første fase af it-udviklingen var der et stort fokus på anskaffelsen af teknologisk udstyr. Den næste fase handler om anvendelse og udnyttelse af de teknologiske muligheder. Og i det lys skal tilgængelighed - både den universelle og den specielt udviklede - stå højt på den it- og telepolitiske dagsorden.

Nye teknologiske hjælpemidler

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har støttet udviklingen af et øjestyningssystem på IT-højskolen i København. Initiativet skal sikre, at stærkt bevægehæmmede mennesker får mulighed for at betjene en computer via øjnenes fokus. Hjælpemidlet kan også anvendes af andre, som har behov for alternative styringsmidler. Resultater fra denne udvikling ventes at være klar i 2003, og vil være frit tilgængelig i open source version på dansk, engelsk og japansk.
*[http://www.it-c.dk/research/
EyeGazeInteraction/#pic](http://www.it-c.dk/research/EyeGazeInteraction/#pic)*

En sidegevinst er, at emnet tilgængelighed nu indgår i IT-højskolens faglige udbud (<http://www.it-c.dk/dkm/Projekter/projekt3.html>, om øjestyret interaktivt tv).

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har også givet støtte til videreudvikling af programmene, som kan hjælpe døvblinde mennesker til at komme i elektronisk kontakt med omgivelserne. Udviklingen foregår i regi af Hjælpe-middelinstittet og Foreningen af Danske

Døvblinde. Udviklingen skal sikre døvblinde mennesker mulighed for at få adgang til internettet og til e-post. I et videre perspektiv vil programmet tillige kunne støtte udviklingshæmmedes muligheder ved computeren.
(<http://www.fddb.dk>).

Der er i øvrigt en interessant kobling mellem det *universelle design*, som kan anvendes af alle og de specielt tilrettede løsninger, der udvikles til relativt få. Mange af de helt almindelige produkter og ydelser vi i dag opfatter som universelle, er netop udviklet som egentlige hjælpemidler til handicappede. Det er telefonen, højtaleren og fjernbetjeningen gode eksempler på.

Endnu et eksempel er *syntetisk tale*, der kan være til stor nytte for mange blinde og svagtseende. Den kan også gøre nytte i mange andre sammenhænge, hvor det danske sprog er den bedste kommunikationsvej, og hvor det er en fordel af få tekst læst op af en syntetisk tale.

Udviklingen af dansk syntetisk tale til et markedsklart produkt er således et godt eksempel på et projekt, som tjener flere formål. Den

syntetiske tale fremmer tilgængeligheden i en lang række teknologier og services, og er dermed til stor hjælp i hverdagen for eksempelvis syns-
handicappede og ordblinde. Men talesyntesen vil også være et centralt element i betjeningen af mange hverdagsteknologier for alle danskere. Dermed har tilstedeværelsen af en dansk tale-syntese stor betydning for dansk industri's muligheder for at udvikle nye services, der baserer sig på talesyntese.

Den nye fælles handlingsplan for it- og teleområdet samler alle aspekter af handicappedes adgang til netværkssamfundet. Behovet for denne fornyelse og samtænkning understreges af den aktuelle it- og teleudvikling. Udviklingen er kendetegnet ved konvergens og teknologisk neutralitet, det vil sige, at udbud via tele, it- og mediesektorerne „smelter sammen“.

Den *integrerede kommunikation*, hvor tekst, tale og video kan bruges frit, er et eksempel på en løsning, der drager nytte af mediekonvergens. Modtagelsen og afsendelsen af meddelelser via forskellige udstyrstyper er eksempel på den teknologiske neutralitet, og mange tilgængelige løsninger på dette grundlag er allerede et faktum.

Målet med handlingsplanen er at sikre handicappedes adgang til netværkssamfundet. Handlingsplanen for handicappedes it- og telebrug vil udstikke vejen til et tilgængeligt netværkssamfund, hvor mennesker med handicap ikke oplever teknologien som en hindring - men som en hjælp.

Grundholdningen bag handlingsplanens initiativer er, at viden, rådgivning, opsøgende virksomhed og understøttet teknologiudvikling skal fremme handicappedes adgang til netværkssamfundet. Det er en særegen dansk model, der skiller sig ud i international sammenligning. En række andre lande har valgt i højere grad at basere kravet om tilgængelighed på lovgivning.

Lovgivningseffekten er ikke altid lige tilfredsstillende, og den er samtidig med til at fremme et samfund, der søger at behandle fundamentale forskelle med detaljeret lovgivning. Til forskel herfra lægger den danske model op til et stærkere og kraftigere fokus på kravet om tilgængelighed på alle niveauer samtidig med, at den sikrer en dynamisk udvikling af netværkssamfundet til gavn for alle.

Dog må det være sådan, at hvis en opfølgning på initiativerne viser, at de ikke i tilstrækkelig grad

---

opfylder målene, så kan lovgivning være et nødvendigt skridt for at sikre tilgængelighed. Et af initiativerne i handlingsplanen er således at nedsætte en arbejdsgruppe, der særligt skal vurdere den lovgivning, der sikrer tilgængelighed på teleområdet.

Det centrale er naturligvis ikke pæne ord og gode intentioner, men konkrete initiativer, som skaber mærkbare resultater. Initiativerne i denne handlingsplan er derfor præget af resultatorientering samtidig med, at de tager afsæt i det som allerede er igangsat.

Handlingsplanens fokusområde er *it-og tele-tilgængelighed* - bredt i det danske samfund, i den offentlige information og til offentlige arbejdspladser.

Handlingsplanen skal tillige ses som et startskud på det Europæiske Handicapår 2003. Handlingsplanen sætter fokus på de instrumenter og politiske initiativer, der kan give handicappede de samme muligheder som ikke-handicappede. Og det er netop et erklæret mål for nationale initiativer i det Europæiske Handicapår 2003.

Handlingsplanen er resultatet af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings udvalgs-

---

---

arbejde med deltagere fra handicap-
organisationerne, Hjælpemiddelinstittet, ITEK
(Dansk Industri), IT-Brancheforeningen,
Telekommunikationsindustrien, Økonomi- og
Erhvervsministeriet og Amtsrådsforeningen.

>

2.1 Handicappolitiske mål på it- og teleområdet

Handlingsplanens initiativer bygger videre på et fundament af allerede gennemførte projekter til fremme af handicappedes adgang til it- og tele.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling har blandt andet ydet støtte til projekter som syntetisk tale, rådgivning om web-tilgængelighed, pc-kørekort for blinde og svagsynede, videotelefoni og udvikling af et øjestyresystem til pc.

Ministeriet har også i regi af IT- og Telestyrelsen gennemført en række initiativer, der har til formål at gøre offentlig information tilgængelig for alle. Det drejer sig om web-tjekket „Bedst på Nettet“, „Quicktest for tilgængelighed“, retningslinier for netsteders og elektroniske dokumenters tilgængelighed samt udvikling af en netapplikation, der skal gøre sikringen af tilgængelighed billigere.

Hertil kommer, at IT- og Telestyrelsen har udarbejdet en rapport om handicappedes vilkår på teleområdet, som der følges op på i denne handlingsplan. Endvidere vil styrelsen i nær fremtid informere om eksisterende teleydelser til handicappede via blandt andet Hjælpemiddel-instituttets database over hjælpemidler.

Denne handlingsplan har formuleret seks mål. Målene skal styrke regeringens it- og teleindsats på handicapområdet samt bidrage til videreudvikling af tidligere initiativer. Handlingsplanen skaber tillige rammerne for initiativer, som kan opfylde målene. På grund af den teknologiske udvikling er der i en vis forstand tale om dynamiske og bevægelige mål.

Målene er:

- > En styrket og systematisk indsats, som fremmer it- og teletilgængeligheden generelt i det danske samfund.
- > Tilgængelighed skal tænkes ind i udbud, udvikling og indkøb af, nye systemer og udstyr, som skal anvendes af medarbejdere i den digitale forvaltning.
- > Den digitale selvbetjening i den offentlige sektor skal i udgangspunktet være tilgængelig via anvendelsen af universelle løsninger og forskellige udstyrstyper.
- > Fremme udviklingen af dansk talegenkendelse til potentiel anvendelse i forskellige sammenhænge.

- > Definere nye rammer for handicappede på teleområdet, dog så den nuværende sikring af basale tjenester og produkter som et minimum opretholdes. Samtidig skal det sikres, at ny teknologi kontinuerligt bliver til gavn for handicappede.
- > Anvende den samarbejdsform mellem regeringen, handicaporganisationer og it- og telebranchen, som bedst tilgodeser optimal ressourceprioritering og -udnyttelse.

2.2 Nye initiativer

For at skabe en solid basis for gennemførelse af handlingsplanens mål igangsættes en række nye initiativer. De væsentligste er:

- > *IT for alle - nyt IT for alle kompetencecenter* i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, IT- og Telestyrelsen. Centret oprettes foreløbig for en to-årig periode.

Kompetencecentret skal som et af sine væsentligste virkefelter arbejde med handlingsplanens nøgleområder - tilgængelig information og tilgængelige offentlige arbejdspladser. Centrets organisering i statsligt regi skal udnyttes til at påvirke alle it-politiske initiativer og sikre, at tilgængelig-

---

hed indtænkes, hvor det er muligt og relevant. Udviklingen inden for digital forvaltning vil i særlig grad være i fokus.

Centret skal have klare samarbejdsflader til eksisterende videncenter og må ikke opfattes som en konkurrerende institution i forhold til andre videncenter. Centret skal via samarbejde med for eksempel Dansk Center for Tilgængelighed, Statens og Kommunernes Indkøbs Service og Hjælpemiddelinstitutionen sikre tilgængelighedsaspektet omkring tjenester, ydelser og produkter.

Herved sikres, at de kompetencer, der er placeret i IT- og Telestyrelsen, fastholdes, udbygges og styrkes væsentligt. Handicapområdet inden for it og tele får dels en bredt sammensat vifte af udførte opgaver, dels løftede opgaver med den væsentlige, en enhed inden for staten, tæt på de it-politiske beslutninger, kan give. Det store fokus på samarbejde sikrer også, at dobbeltarbejde og overlap på området undgås.

Udover eksisterende ressourcer i IT- og Telestyrelsen afsættes yderligere 4 millioner kroner i en to-årig periode til etablering og drift af *IT for alle kompetencecentret*.

-
- > *Styrkelse af Dansk Center for Tilgængelighed.* Der er behov for fokus på tilgængelighed i mange forskellige sammenhænge. Derfor vil regeringen i denne handlingsplan bidrage til en styrkelse af rådgivningen om it-tilgængelighed hos det reetablerede Dansk Center for Tilgængelighed. Centrets styrke omkring it-området vil blandt andet være rådgivning om tilgængelighed for it-produkter og internet.

Dansk Center for Tilgængelighed skal i samspil med kompetencecentret i IT- og Telestyrelsen etablere viden og yde rådgivning om it-tilgængelighed. Dansk Center for Tilgængelighed vil primært have fokus på tilgængelighed inden for ny teknologi generelt, mens kompetencecentret i IT- og Telestyrelsen som nævnt vil have fokus på it-politiske initiativer og digital forvaltning.

Der afsættes i handlingsplanen 2 millioner kroner til at understøtte videnopbygning og rådgivning om it-tilgængelighed på Dansk Center for Tilgængelighed.

- > *Flere investeringer i udvikling.* Der etableres en investeringspulje, som skal bidrage til udvikling af særligt tilgængeligt udstyr, programmer, tjenester med videre, blandt
-

andet i forbindelse med eksisterende såvel som fremtidige kommunikationstjenester. Det indebærer, at det særligt er indsatsen for at sikre tilgængelige grænseflader, der vil være i fokus.

Udviklingsprojekter skal realiseres efter ansøgning og via medfinansiering, der skal vurderes konkret i forhold til projektet. Som udgangspunkt vil projekter med 50 procent medfinansiering eller derover blive prioriteret. Ligeledes vil markedsforholdene for produktet eller tjenesten skulle vurderes ligesom teknologiens modenhed.

Den etablerede investeringspulje skal støtte en udviklings- og/eller udbredelsesstrategi for konkrete produkter eller tjenester, idet det vurderes, at nye produkter og tjenester i videst muligt omfang skal stilles til rådighed på markedet for private markedsaktører. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, IT- og Telestyrelsen administrerer investeringspuljen.

En styregruppe, som etableres i forbindelse med handlingsplanen, vurderer og udarbejder indstillinger på baggrund af de indkomne ansøgninger til investeringspuljen.

Indstillingerne støttes ud fra en vurdering af nytteeffekten af projektet for handicappede i sammenhæng med omkostningerne.

Udviklingsfinansiering kunne for eksempel gå til tjenester eller produkter som handicap-relevant software, mobilterminaler med talesyntese eller talesyntese i telenettet og kompenserende teknologi.

Der afsættes i handlingsplanen 5 millioner kroner til investeringspuljen.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vil primo 2004 vurdere effekten af puljens midler i samråd med de relevante parter.

> *Et universelt design i Europa.*

Hjælpemiddelinstittet, der er en selvejende institution oprettet og drevet af amterne samt Københavns og Frederiksberg kommuner, er udpeget som nationalt kontaktpunkt og derudover som sekretariat for det nye europæiske netværk: European Design for All e-Accessibility Netværk (EDeAN). Det danske hjælpemiddelinstitut skal via sekretariatsfunktionen varetage koordineringen i det europæiske netværk og medvirke til realisering

---

af initiativer, der fremmer målet om inddragelse af det universelle design i størst muligt omfang.

Der afsættes i handlingsplanen 500.000 kroner i 2002 til oprettelse af det danske sekretariat for det EU-baserede netværk for universelt design.

- > *Digital samling og bevaring.* Den digitale kulturarv skal bevares. Det gælder også den kulturarv, som henvender sig til handicappede. Kulturministeriet støtter derfor Danmarks Blindebiblioteks etablering af en digital samling med henblik på at styrke blinde og svagtseendes adgang til information, samt at sikre en pålidelig bevaring af digitale data. Dette initiativ vil blive yderligere støttet ved etablering af en internet portal for digitalt materiale, der kan bruges af handicappede. Det digitale materiale er omfattet af undtagelsesbestemmelsen i ophavsretsloven - en bestemmelse der tillader gengivelse og spredning af udgivne værker, når gengivelsen er bestemt til personer, der på grund af handicap ikke kan læse trykt tekst.

Uden for handlingsplanens finansieringsramme støtter Kulturministeriet dette projekt med 2 millioner kroner.

-
- > *Modernisering af reglerne for forsyningspligt på teleområdet.* I forlængelse af udvalgets arbejde nedsættes der en bredere sammensat arbejdsgruppe, hvor også teleselskaberne er repræsenteret, med det formål at drøfte mulighederne for at modernisere reglerne omkring tilvejebringelse af de særlige forsyningspligtigheder til handicappede.

  - > *Ny, fokuseret organisering.* Videnskabsministeren nedsætter en styregruppe for handlingsplanen med repræsentanter fra handicaporganisationerne, IT- og telebranchen, og Center for Ligebehandling af Handicappede. Endvidere inddrages løbende repræsentanter fra andre relevante offentlige myndigheder. Formålet med dette forum er at skabe en effektiv opfølgning på handlingsplanens initiativer.

Styregruppen er endvidere rådgivende i forbindelse med prioriteringen af handicaprettede initiativer på it- og teleområdet og kan stille forslag til nye initiativer på handicapområdet. Endelig udarbejder styregruppen indstillinger om de indkomne ansøgninger til investeringspuljen, jævnfør punktet om en investeringspulje. Styregruppen erstatter den følgegruppe, som tidligere har fulgt regeringens handicaprettede initiativer på it- og teleområdet.

Styregruppen sekretariatbetjenes af
Ministeriet for Videnskab, Teknologi og
Udvikling.

De nye initiativer i denne handlingsplan skal sammen med dem, som allerede er igangsat understøtte de seks mål og fokusområder, hvor en samlet og styrket indsats skal medvirke til at realisere det overordnede mål om et tilgængeligt netværkssamfund for alle.

3.1 Det universelle design

Den teknologiske udvikling giver som tidligere nævnt store muligheder for alle. Nogle vil dog være udelukket fra netværkssamfundet, hvis nye produkter og tjenester udformes uhensigtsmæssigt.

Tilgængelighed er derfor afgørende, hvis netværkssamfundet skal komme alle til gode. Tendensen er, at markedets udbud af produkter og tjenester hurtigt udvikles til nye former, som bidrager til umiddelbar tilgængelighed. Men et mål om fuld tilgængelighed i alle it-løsninger vil ikke være realistisk - og tilmed vil it-udviklingen også i de kommende år være præget af dårlige eksempler og ubetænksomhed.

Det er den politiske og praktiske baggrund for, at udviklingen af produkter og tjenester, som er universelt tilgængelige, er kommet mere og mere i fokus. Det er en ambition, som også søges fremmet internationalt, hvor det universelle

---

design særligt har en stigende opmærksomhed på europæisk plan.

Således motiverer eEurope handlingsplanen 2002 og den nye eEurope handlingsplan, som løber frem til 2005, til i EU-regi at støtte og slutte op om en fælles og længerevarende indsats for at fremme universelt design. En indsats som både omfatter standardisering, oplysning, forskning og undervisning.

Det universelle design er en generel løsning, som kan bryde barrierer og gøre det utilgængelige tilgængeligt for flere. I visse tilfælde har ambitionen om at gøre teknologien universel og tilgængelig for alle dog sine begrænsninger.

Nogle brugerbehov lader sig ikke realisere gennem universelle designløsninger. Her er det nødvendigt at udvikle specielle løsninger.

Mål:

En styrket og systematisk indsats, som fremmer it- og teletilgængeligheden generelt i det danske samfund.

Initiativer, der skal understøtte målet:

- > Hjælpemiddelinstitutionen er nationalt kontaktpunkt og dermed det danske „Centre of Excellence for universel design“. Derudover er Hjælpemiddelinstitutionen også sekretariatet for medlemslandenes centre i det fælles EU-netværk, og det ventes at initiativet vil bidrage til at fremme målet om inddragelse af det universelle design i størst muligt omfang.
- > Et *dansk design for alle* forum skal udgøre det nationale netværk mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner, offentlige og private institutioner, interesseorganisationer og enkeltpersoner, der er engageret i og har indflydelse på udvikling og design, og dermed tillige et forum, som kan medvirke til at fremme det universelle design.
- > Retableringen af Dansk Center for Tilgængelighed, hvor regeringen i denne handlingsplan vil bidrage til styrkelse af rådgivningen om it-tilgængelighed.
- > *IT for alle kompetencecentret* i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, IT- og Telestyrelsen, der primært har fokus på

---

tilgængelighed i it-politiske initiativer og i udviklingen af den digitale forvaltning.

3.2 Tilgængelige offentlige arbejdspladser

Administrative og forvaltningsmæssige processer er genstand for en omfattende digitalisering. Digitaliseringen tager ikke altid hensyn til de forskellige behov, som brugerne af de administrative systemer har.

I den offentlige sektor igangsættes omfattende initiativer til at rationalisere forvaltningen ved hjælp af nye elektroniske systemer.

Indførelse af elektroniske indkøbssystemer og elektroniske sags- og dokumenthåndterings-systemer (ESDH) skaber nye arbejdsituationer for den enkelte medarbejder. Det samme gør sig gældende for den øgede anvendelse af call centre og en række andre arbejdsfunktioner, der skifter karakter som følge af indførelse af ny teknologi.

Det er en både nyttig og nødvendig udvikling, som skal medvirke til at afhjælpe den offentlige sektors problemer med at rekruttere nye medarbejdere i de kommende år. Men netop i forsøget på at afhjælpe rekrutteringsproblemerne skal den offentlige sektor fortsat kunne rekruttere

---

arbejdskraft fra så mange grupper i samfundet som muligt. Det er derfor afgørende, at man i forbindelse med overgang til digital administration tager hensyn til handicappedes behov.

Derfor skal sikring af tilgængelighed sættes i system. Universelt designet udstyr og programmel skal være normen, når det offentlige investerer i nye systemer. Det er afgørende, at eksempelvis ESDH bliver tilgængeligt for handicapkompenserende udstyr. Det er tillige vigtigt, at alternative betjeningsformer udbredes.

En målrettet indsats for tilgængelighed, aktiv påvirkning og alternative løsningsmodeller er væsentlige elementer i den omfattende digitaliseringsproces, som i disse år pågår i den offentlige sektor.

Mål:

Tilgængelighed skal tænkes ind i udbud, udvikling og indkøb af nye systemer og udstyr, som skal anvendes af medarbejdere i den digitale forvaltning.

Initiativer, der skal understøtte målet:

- > *IT for alle kompetencecentret* i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, IT- og Telestyrelsen skal følge op på, at andre offentlige instanser indtænker tilgængelighed i den digitale forvaltning.

Kompetencecentret skal tillige bidrage til formulering af de relevante krav om tilgængelighed i offentlige elektroniske systemer. Herudover skal kompetencecentret informere og rådgive beslutningstagerne på området.

Tilgængelighedseksperisen vil tillige kunne skabe større forståelse for alternative betjeningsformer. Herunder forståelse for at indarbejde taleteknologier i flere applikationer, end tilfældet er i dag.

- > Den offentlige forvaltning er ved at blive en *åben digital forvaltning*, og *projekt Digital Forvaltning* er iværksat af regeringen, kommuner og amter for at realisere en ny digital model for den offentlige sektor. Via *Dialogforum for Projekt Digital Forvaltning* er der skabt mulighed for at præge processen, og at tilgængeligheden indtænkes.

-
- > *Et særligt pc-kørekort. Pc-kørekort® er et internationalt anerkendt bevis for en grundlæggende viden og kompetence i anvendelse af en computer og computerens programmer.*

Pc-kørekortet har vundet stor udbredelse, og for mennesker med synshandicap er denne vej til it-kompetence gjort tilgængelig gennem Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings støtte til udviklingen af et pc-kørekort for blinde og svagsynede. Fjernundervisning sikrer, at blinde og svagsynede lettere kan gribe denne chance for it-kvalificering.

3.3 Tilgængelig offentlig information

Det kan siges enkelt: Den offentlige information og de offentlige servicetilbud der tilbydes digitalt - skal i en eller anden form være tilgængelige for alle. I praksis har det vist sig, at det kan være svært at efterleve.

Mange nye offentlige servicetilbud på internettet er præget af finurlige nyskabelser, der skal tiltrække borgerne, mens fokus kun i beskedent omfang er rettet mod den tilgængelighed, som er afgørende for, at handicappede - og andre med særlige behov - kan få glæde af de offentlige ydelser.

De tilbagevendende målinger af tilgængeligheden på de offentlige hjemmesider viser fremgang, men det er på en svag baggrund - og der er fortsat megen god plads til forbedring.

Behovet for en styrket indsats er stort. Der eksisterer således allerede projekter inden for digital forvaltning, hvor tilgængelighedsaspektet ikke i tilstrækkelige grad er indtænkt.

Kravet om tilgængelighed i det offentliges digitale information og servicetilbud bør i langt højere grad end tilfældet er i dag indgå i målet om at opnå større effektivitet. Hvis tilgængeligheden ikke er på plads, vil der være større eller mindre borgergrupper, som med god ret kan gøre krav på at modtage informationer og servicetilbud på anden vis. Og det betyder uden tvivl mindre effektivitet, hvis det ikke lige frem fører til meromkostninger, fordi informationer og servicetilbud både skal tilbydes digitalt og via mere traditionelle kanaler.

En forbedret tilgængelighed kan også opleves via anvendelsen af forskellige elektroniske eller digitale kanaler. Det vil sige, at tilgængelighed til offentlige informationer og servicetilbud ikke kun kan nås via pc'en. Det kan i fremtiden også ske via det digitale tv, mobiltelefonen eller et andet

---

håndholdt udstyr. Det vil også sige, at syntetisk tale er et godt alternativt tilbud til den traditionelle tekstoplæsning på skærmen, som mange har svært ved.

Mål:

Den digitale selvbetjening i den offentlige sektor skal i udgangspunktet være tilgængelig via anvendelsen af universelle løsninger og forskellige udstyrstyper.

Initiativer, der skal understøtte målet:

- > *IT for alle kompetencecentret* i Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, IT- og Telestyrelsen skal oplyse og rådgive udviklere og formidlere af offentlig information om inddragelse af tilgængelighed. Oplysning og rådgivning vil særligt finde sted, hvor elektronisk selvbetjening er et centralt område. Rådgivningen vil tillige være rettet mod den private sektors udviklere. Centret vil foretage vidensindsamling med henblik på en foranalyse af eventuelle tilgængelighedsproblemer ved XML og XML-standardiseringsarbejdet i den offentlige sektor.

Viden om videreudvikling af eksisterende internationale løsninger vil generelt blive inddraget i centrets arbejde.

- > Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vil endvidere styrke fokus på tilgængelighed i de organer, som i dag er centrale i forhold til udviklingen og udbredelsen af digital forvaltning. Det gælder primært Statens IT-råd, Det Koordinerende Informationsudvalg mellem stat, amter og kommuner samt projekt „Digital forvaltning“.
- > *Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings projekt „Bedst på nettet“* bidrager aktivt til at fremme tilgængelige offentlige hjemmesider.

Ministeriet har i regi af IT- og Telestyrelsen ligeledes gennemført en række initiativer med henblik på at gøre offentlig information tilgængelig for alle. Det drejer sig om „Quicktest for tilgængelighed“, retningslinier for netsteders og elektroniske dokumenters tilgængelighed samt udvikling af net-applikation, der skal gøre sikringen af tilgængelighed billigere.

Denne metode til at skabe de rette holdninger hos ansvarlige web-udviklere har vakt opmærksomhed i europæisk sammenhæng. Der fokuseres nu på opfølgning omkring overholdelse af de såkaldte WAI-anbefalinger om tilgængelige hjemmesider, og det overvejes på hvilken måde den løbende opfølgning skal videreføres efter 2003.

3.4 Sprogteknologi på dansk

Sprogteknologier kan spille en væsentlig rolle i bestræbelserne på at gøre netværkssamfundet tilgængeligt for brugere med særlige behov. De mest relevante teknologier i handicap-kompenserende sammenhænge er syntetisk tale og talegenkendelse.

Den syntetiske tale er digitalt frembragte lyde, der kan omsætte tekst til tale eksempelvis fra en hjemmeside. Talegenkendelsen omsætter lyde til digitale signaler. Herved kan man med et auditivt input opnå en håndfri og mere intuitiv betjening af en række teknologiske apparater.

I Danmark har et initiativ fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling ført til fremkomsten af en brugbar dansk talesyntese.

Talegenkendelse har et bredt potentiale for mange brugersegmenter - handicappede såvel som ikke handicappede. Håndfri betjening vil føre til mere fleksible interaktioner mellem bruger og teknologi. Det kan desuden afhjælpe teknologiske „bivirkninger“, som eksempelvis museskader.

Talegenkendelse anvendes også i flere apparater til diktering. I sundhedssektoren automatiserer og rationaliserer talegenkendelsen eksempelvis den proces, hvor lægens diktat overføres til patientjournalen.

For en række brugergrupper vil indarbejdelse af talegenkendelse i flere apparater have et bredt anvendelsesområde. Funktionshandicappede vil få fornyede muligheder for at betjene apparater og grupper med nedsatte skrivefærdigheder vil få alternative muligheder for at formulere sig.

Talegenkendelse kan desuden få stor betydning for tv-området. På sigt kan dansk public service tv blive mere tilgængeligt gennem den systematiske tekstning af tv-programmer, som talegenkendelsen også kan åbne mulighed for.

Det afgørende spørgsmål er, om markedet vil frembringe produktet af egen drift. Hvis ikke, skal det vurderes, på hvilken måde offentlige

---

midler kan understøtte den nødvendige udvikling af dansk talegenkendelse.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vil yde en aktiv indsats for at fremme de nødvendige markeds- og udviklingsmæssige forudsætninger for realiseringen af talegenkendelse på dansk. Meget af den funderende teknologi er allerede udviklet (eksempelvis til andre sprog end dansk).

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling nedsatte i 1999 en arbejdsgruppe „IT på dansk“. Arbejdsgruppen skulle kortlægge de danske sprogteknologiers udviklingsstadium og -potentiale. Arbejdsgruppen udgav i juli 2001 en rapport. I rapporten er talegenkendelse den ene af tre topprioriterede anbefalinger. I konklusionen hedder det blandt andet, at talegenkendelse indarbejdet i applikationer vil betyde *„utrolige lettelse for alle“*, *„vil have stor betydning for menneskers interaktion med it“*, *„vil være et handicapkompenserende hjælpemiddel for visse handicapgrupper“* og endelig at *„talegenkendelse på dansk vil være et afgørende skridt mod et mere brugervenligt netværksamfund“*.

Med hensyn til tilvejebringelsen af dansk talegenkendelse understreger arbejdsgruppen, *„at en*

---

fortsat udvikling af sprog- og taleteknologier bør drives af kommercielle interesser, dog under hensyntagen til, at denne udvikling ikke må afskære særligt udsatte grupper fra at være aktive deltagere i samfundslivet“.

Mål:

Fremme udviklingen af dansk talegenkendelse til potentiel anvendelse i forskellige sammenhænge.

Initiativer, der skal understøtte målet:

- > *Investeringspuljen „Flere investeringer i udvikling“ skal bidrage til særlig udvikling vedrørende tilgængelighed til it- og tele-ydelser. Puljen kan i samspil med andre finansieringskilder blandt andet bruges til at skabe bedre tilgængelighed via talegenkendelse og syntetisk tale.*

Puljen kan tillige anvendes til at sikre, at den udviklede talesyntese også i praksis anvendes til at udvikle og udbyde niche-produkter til handicappede.

-
- > *En sprogteknologisk orddatabase.* Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling støtter arbejdet med den sprogteknologiske orddatabase.

En sprogteknologisk ordbase er en samling ordbogsdata lagret i en database og beregnet til maskinel anvendelse i sprogteknologiske værktøjer. Arbejdet koordineres af Center for Sprogteknologi.

- > *En sprogteknologisk databank.* I samarbejde med Kulturministeriet undersøges tillige mulighederne for at etablere en dansk sprogteknologisk databank.

Databanken skal bestå af større tekstsamlinger og andre sproglige ressourcer, som kan danne grundlaget for maskinel bearbejdning ved udvikling af ny dansk sprogteknologi.

Begge initiativer giver systematisk information, som også vil være nyttig for udviklingen af dansk talegenkendelse.

3.5 Nye rammer på teleområdet

I april 2001 fremlagde IT- og Telestyrelsen „Udredning om handicappedes vilkår på teleområdet“. IT- og Telestyrelsen fastslog blandt

---

andet, at den telepolitiske målsætning om at sikre alle, herunder handicappede, adgang til ikke alene billig traditionel telefoni men også til alle de nyeste og mest avancerede kommunikationsredskaber, ikke fuldt ud er opfyldt.

Høringssvarene og i en vis udstrækning IT- og Telestyrelsens udredning, giver den nuværende lovregulering - forsyningspligtmodellen - et ansvar for den udvikling. Det skyldes, at lovgivningen ikke er udarbejdet med sigte på at stimulere til udvikling af nye og mere avancerede teknologiske muligheder for handicappedes adgang til netværksamfundet. Lovgivningen er udarbejdet for at sikre et basalt udbud af teletjenester, specielt udviklet til handicappede.

Mål:

Definere nye rammer for handicappede på teleområdet, dog så den nuværende sikring af basale tjenester og produkter som et minimum skal opretholdes. Samtidig skal det sikres, at ny teknologi kontinuerligt også bliver til gavn for handicappede.

Det er en vigtig forudsætning at få skabt incitamenter til udvikling og udbud af nye

---

produkter og tjenester, der kan sikre nytte for blandt andet handicappede til lave omkostninger.

Initiativer, der skal understøtte målet:

- > *Investeringspuljen „Flere investeringer i udvikling“ vil kunne skabe grobund for fremkomsten af sådanne nye tjenester eller produkter. Det skal tilstræbes at skabe størst mulig nytte for handicappede på teleområdet inden for de rammer, der er til rådighed.*
- > *Igangsættelse af ny arbejdsgruppe. Der etableres en arbejdsgruppe med deltagelse af teleselskaber og udvalgets medlemmer. Arbejdsgruppen har til formål at drøfte mulighederne for at modernisere reglerne omkring tilvejebringelse af de særlige forsyningspligtigheder til handicappede. Arbejdsgruppen skal afslutte sit arbejde senest 1. maj 2003.*

3.6 Det organisatoriske fundament

En styrket indsats og en effektiv opfølgning på denne handlingsplan forudsætter et tæt og forpligtende samarbejde mellem regeringen og de relevante parter.

Til dette formål har det været den overvejende indstilling i udvalgsarbejdet, at et snævert forum

---

med den nødvendige repræsentation bedst vil tjene formålet om effektive prioriteringer og handling.

Mål:

Anvende den samarbejdsform mellem regeringen, handicaporganisationer og it- og telebranchen, som bedst tilgodeser optimal ressourceprioritering og -udnyttelse.

> *Etablering af styregruppe.*

Videnskabsministeren nedsætter en styregruppe med repræsentanter fra handicaporganisationerne, it- og telebranchen, Hjælpemiddelinstittet og Center for Ligebehandling af Handicappede. Endvidere inddrages løbende repræsentanter fra andre, relevante offentlige myndigheder. Formålet med dette forum er at skabe en effektiv opfølgning på handlingsplanens initiativer.

Styregruppen er endvidere rådgivende i forbindelse med prioriteringen af handicaprettede initiativer på it- og teleområdet og kan stille forslag til nye initiativer. Endelig udarbejder styregruppen indstillinger om de

indkomne ansøgninger til investeringspuljen, jævnfør punktet om en investeringspulje.

Senest i 2004 skal styregruppen medvirke til en statusredegørelse om handlingsplanens effekt og virkning. På dette grundlag kan der gennemføres nødvendige opdateringer af fokusområder, mål og eventuelle initiativer.

Styregruppen erstatter den følgegruppe, som tidligere har fulgt regeringens handicaprettede initiativer på it- og teleområdet.

Styregruppen kan inddrage specialviden og nedsætte arbejdsgrupper efter behov.

Styregruppen sekretariatsbetjenes af Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

>

**Udvalget vedrørende en ny handicap
handlingsplan: *Handicap ingen hindring!***

Udvalgets medlemmer:

- > Lars Nielsen, Dansk Blindesamfund, repræsenterer De Samvirkende Invalideorganisationer.
- > Mogens Wiederholt, Center for Ligebehandling af Handicappede.
- > Jacob Fritz Hansen, ITEK, Dansk Industri.
- > Niels-Erik Mathiassen, Hjælpemiddelinstitutet.
- > Ella Blousgaard, Økonomi- og Erhvervsministeriet.
- > Nina Rasmussen, Amtsrådsforeningen.
- > Ib M. Tolstrup, Telekommunikationsindustrien.
- > Jane Eis Larsen, IT-Brancheforeningen.
- > Jette Plenge Jacobsen, IT- og Telestyrelsen.

-
- > Sune Rahn, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

  - > Kim Brinckmann, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (formand for udvalget).

Udvalget har afholdt fire møder i perioden maj-september 2002.

Til udvalgets tredje møde deltog repræsentanter for teleudbyderne, i forbindelse med handlingsplanens emne 3.5 om: *Nye rammer på teleområdet.*

„Handicap ingen hindring“

Kommissorium for udvalget til udarbejdelse af ny handlingsplan for handicappede på it- og teleområdet

- > *Følgende kommissorium udstikker rammerne for en it- og tele-handlingsplan for handicappede. It- og teleområdet adresseres samtidigt i kommissoriet, idet de tilsammen udgør adgangen til netværkssamfundet, som skal være tilgængeligt for alle. En ny handlingsplan og strategi skal udarbejdes på området.*

Baggrund

Baggrunden for en ny handlingsplan er, at it-handlingsplanen „Frihed til at vælge“ - handlingsplan for handicappedes it-brug fra 1996 skal opdateres i forhold til den teknologiske udvikling.

Samlet set skal der udarbejdes en handlingsplan og strategi for hele it- og teleområdet for handicappede. Handlingsplanen bærer arbejdstitlen „Handicap ingen hindring“. Initiativer for handicappede på it- og teleområdet er yderligere aktuelt set i lyset af handicapåret 2003 og den nye eEurope-plan 2005.

Et væsentligt punkt i handlingsplanen er en ny forsyningspligtregulering. Baggrunden herfor er, at IT- og Telestyrelsens udredning om handicappedes vilkår på teleområdet fra april 2001 viser, at Danmark kan forbedre sine handicaptjenester.

IT- og Telestyrelsens udredning samt hørings-svarene i forbindelse med den viser, at der er udbredt enighed om, at forsyningspligtmodellen er for statisk og uodynamisk, og herved ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer nye produkter og tjenester til handicappede, som it- og telemarkedet ellers er kendetegnet ved.

Ifølge IT- og Telestyrelsens udredning er „den telepolitiske målsætning om at sikre alle, herunder handicappede, adgang til ikke alene billig traditionel telefoni men også til alle de nyeste og mest avancerede kommunikations-redskaber ikke fuldt ud opfyldt“.

Den videre proces, hvor vilkårene for handicappede skal forbedres, må tage udgangspunkt i en dialog, hvor alle relevante parter sikres indflydelse. Den telepolitiske målsætning om, at der i reguleringen skal sikres størst mulig teknologineutralitet, skal ligeledes lægges til grund for den videre proces. For handicappede på

---

teleområdet betyder det, at det skal undersøges, om ikke kun fastnettet, men også mobilnet og internet med mere kan inddrages i de nye rammer.

Vision for processen

Udvalgsarbejdet skal føre til igangsætningen af relevante initiativer, der sikrer handicappede gode forudsætninger for at deltage på lige fod i samfundslivet herunder udarbejdelsen af forslag til en ny regulering på teleområdet i form af et alternativ til forsyningspligtmodellen.

Reguleringen skal udformes så den nuværende sikring af basale tjenester og produkter bibeholdes, men som noget nyt skal rammerne samtidig være så fleksible og dynamiske, at ny teknologi kontinuerligt også bliver til gavn for handicappede.

Nedsættelse af et udvalg

De deltagende parter skal gennem dialog sikres indflydelse.

Dialogen formaliseres ved nedsættelse af et udvalg, hvor relevante parter repræsenteres.

Følgende parter opfordres til at deltage:

- > Myndigheder: Socialministeriet, Amdsrådsforeningen, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

-
- > IT- og telebranchen: IT-Brancheforeningen, ITEK, Telekommunikationsindustrien.
  - > Handicaporganisationer: De Samvirkende Invalideorganisationer, Center for Ligebehandling og Hjælpemiddelinstitutet.

Udvalget kan invitere andre parter til at deltage i ét eller flere møder, hvis der skønnes behov herfor.

Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling samt IT- og Telestyrelsen stiller i denne proces både formand for udvalget samt sekretariat til rådighed.

Opgaverne

De deltagende parter får til opgave at komme med forslag til valg og prioriteringer, der resulterer i størst mulig nytte for handicappede på it- og teleområdet ud fra de ressourcer, der er til rådighed.

Formålet med handlingsplanen er at skabe opmærksomhed omkring og igangsætte initiativer inden for en række centrale handicappolitiske indsatsområder. Prioriteringsarbejdet kunne tage udgangspunkt i følgende aktuelle handicappolitiske it-temaer:

1. Udvikling og udnyttelse af dansk sprogteknologi i handicaprelevante sammenhænge.
2. Fremme af det universelle design, herunder at offentlige indkøb og udbud inddrager tilgængelighed som en afgørende kvalitet - at internationale standarder og vejledninger om universelt design lægges til grund.
3. Tilgængeligheden til nye digitale tjenester.
4. Hensynet til særlige behov, som ikke dækkes via markedets udbud.
5. Inddragelsen af de nye teknologiske muligheder - „pervasive computing“ / „ambient intelligence“ (er blandt de aktuelle elementer, som prioriteres på internationalt plan, og et område hvor danske interesser kan placere sig).
6. Udvalget skal komme med forslag til, hvordan rådgivningsarbejdet, som følgegruppen for handicappedes it-brug hidtil har ydet Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, skal fortsætte.
7. Identificering af status på og forslag til nye forskningsområder.

Nye forskningsområder kan imødekomme behov hos handicappede, uden nødvendigvis at kræve driftsstøtte.

8. Et væsentligt punkt i handlingsplanen er forslag til ny regulering på teleområdet. IT- og Telestyrelsen udkom i april 2001 med en udredning om handicappedes vilkår på teleområdet.

Det er udgangspunktet, at forslagene især skal fokusere på tjenester og produkter, der i højere grad hviler på ny teknologi fremfor at være mandskabsintensiv.

En opgave i den forbindelse kan derfor bestå i identifikation af eventuelle forskningsområder, som kan understøtte en dynamisk teknologisk udvikling.

Sigtelinien bør være, at den samlede indsats på teleområdet med hensyn til økonomisk omfang svarer til de ressourcer, der i dag bruges til handicaptjenester inden for teleområdet af TDC. Hertil medregnes ikke midler, der i dag afsættes som tilskud til hjælpemidler. Der er således ikke på forhånd afsat midler til nye initiativer på området. Der ligger ikke i ovennævnte en stillingtagen til, hvordan de

---

samlede økonomiske ressourcer fremover skal tilvejebringes. Det faktum, at TDC i dag finansierer teleydelserne på handicapområdet, knytter sig således snævert til forsyningspligtreguleringen.

I nogle tilfælde eksisterer teknologien allerede, uden at den er udbredt, hvorfor teknologien skal gøres anvendelig for handicappede. I disse tilfælde ønskes redegjort for barriererne for, at teknologien kan gøres anvendelig med eventuelle forslag til, hvordan barriererne kan overvindes.

Udvalgsarbejdet vil bestå af to faser:

Fase I: Handlingsplanen

Arbejdet i fase I skal udmønte sig i en handlingsplan og strategi for handicappede på it- og teleområdet med arbejdstitlen „Handicap ingen hindring“. Det primære arbejde vil derfor bestå i prioriteringen af indsatsområder med udgangspunkt i ovenstående forslag med henblik på forberedelsen af et udkast til handlingsplanen.

Fase II: Forsyningspligtregulering

Arbejdet i fase II vil dreje sig om udarbejdelse af forslag til udformningen af nye rammer for handicappede på teleområdet. Arbejdet kunne tage udgangspunkt i følgende punkter:

- > Parterne skal forsøge at vurdere, om handicappedes behov bedst kan dækkes ved ibrugtagning af moderne teknologi, eller der skal etableres tjenester med driftsstøtte. En kombinationsordning kan i mange tilfælde være en mulighed.
- > Forslag til forbedring af de regulatoriske rammer inden for telesektoren baseret på de indkomne høringssvar, IT- og Telestyrelsens udredning og resultaterne fra fase I. Herunder anvisning af forslag til eventuel finansieringsform og eventuelle lovmodeller.
- > Behov skal prioriteres i forhold til mulige tjenester og produkter, så der opnås den største nytte for handicappede for de til rådighed stående ressourcer.
- > Processen bør resultere i forslag til en permanent model, der kan sikre en dynamisk og kontinuerlig introduktion af teknologi til handicappede, der måtte have et behov herfor. En prioritering af muligheder i forhold til behov er også nødvendig, jævnfør forrige punkt. Dette inkluderer også, at der skal anvises reguleringsforslag og finansiering til drift af de tjenester, der eventuelt måtte kræve det.

Tidsfrister

Udkast til handlingsplan og strategi baseret på arbejdet i fase I ønskes færdiggjort ultimo juni 2002. Handlingsplanen sendes i høring i udvalget over sommeren med henblik på endelig godkendelse og offentliggørelse i august 2002.

Det er hensigten at handlingsplanen (fase I) fastlægger grundlaget for arbejdet i fase II. Arbejdet i fase II skal være afsluttet senest medio oktober 2002.

Handicap ingen hindring

Handlingsplan for handicappedes it- og telebrug 2002

Netværkssamfundet er over os, og Danmark er som en af verdens førende it-brugernationer nået langt i forhold til at anvende de muligheder teknologien byder på.

Men jo mere vi baserer os på internetbaseret public service, digital forvaltning, fjernundervisning og elektronisk handel, jo vigtigere er det, at alle har en chance for at blive en del af det digitale univers - en del af netværket.

Målet med handlingsplanen er at sikre handicappedes adgang til netværkssamfundet. Handlingsplanen for handicappedes it- og telebrug vil udstikke vejen til et tilgængeligt netværkssamfund, hvor mennesker med handicap ikke oplever teknologien som en hindring - men som en hjælp.
